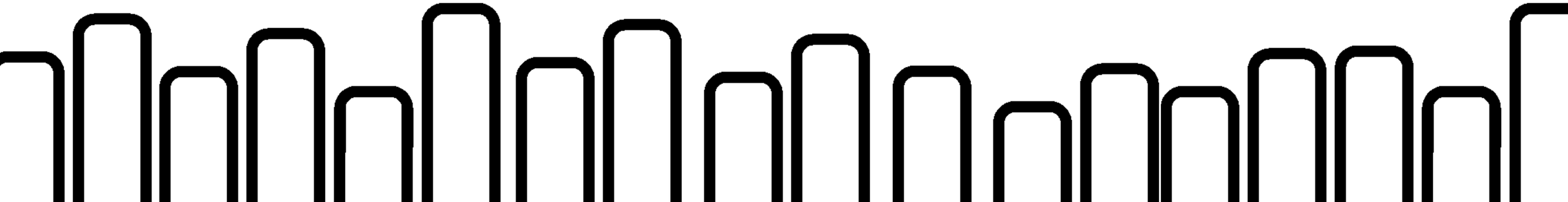
2024 DIAGNOSTIKOA
HERNANIKO LEHEN SEKTOREKO DIAGNOSIA

EMAITZAK

KONTEXTUA

Hernaniko lehen sektoreko azterketa hau, azken urteotan lantzen ari den Hernani Burujabe prozesuaren kontextuan kokatzen da. Lehen sektorearenganako konpromezua udaletik zein eragile ezberdinengatik sortzen da elikadura burujabetzaren hausnarketan. Eragile berriak ere sortu dira prozesu honetan, HENASE, HERRILUR, BERTATIK... hauen garrantzia azpimarratzea garrantzitsua da sektorearen trakzioan izan dezaketen papela garrantzistua baita ondoren aztertuko dugun moduan.

Euskal Herriko lehen sektoreak azken urteotan gainbeheraren joera areagotu duela aipatzen da, datuei erreparatu besterik ez dago: Azken hamabost urteotan, hego Euskal Herrian %90-ak utzi du nekazaritza bere jarduera nagusi bezala. Hauxe da, mundu mailako merkatu eta multinazionalei begira egindako politiken ondorioa. Baserrien desagarpenak, errelebo faltak, mozkinen prezio baxuak eta azpiegitura handiek landa lurrean eragindako presioa... faktore hauek guztiak gaur egun sektorearen eredua agortua duela erakusten du, bestelako alternatibak eta ereduak lantzen hastean ezinbestekoa da aurrera begira lehen sektorea indartu nahi bada.

Euskal Herriak 20.900 km2 ditu,azalera horren %58a basoa eta eremu naturala da, %38a nekazaritzarako lurrak, %4a eremu artifizializatua, eta beste %0,5a, hezeguneak eta ur azalerak dira. Azken hiru hamarkadetan artifizializaturiko azalera bikoiztu egin da: 1990 urtean 37.500 hektarea ziren, eta 2018 urtean, 79.300 dira. Epe berean, baso eta eremu naturalak ere nabarmen zabaldu dira. Artifizializazioaren eta baso zein eremu naturalen hedapenak nekazal lurren murrizketa handia eragin du.

Hernaniko kontextuan honako datuak izango genituzke, guztira 39,81 km2ditu, 1990-2018 bitartean %15 inguruko lur azalera artifizializatu da. Urumea ibaia herriko ardatz hidrografikoa izanik laborantza edo nekazaritzarako lur egokienak bertan kokatzen dira, aldiz industriagune zein azpiegitura handien eraikitzeak artifizializazio handiena eman diren eta presio handia egonik nekazal lurretan.

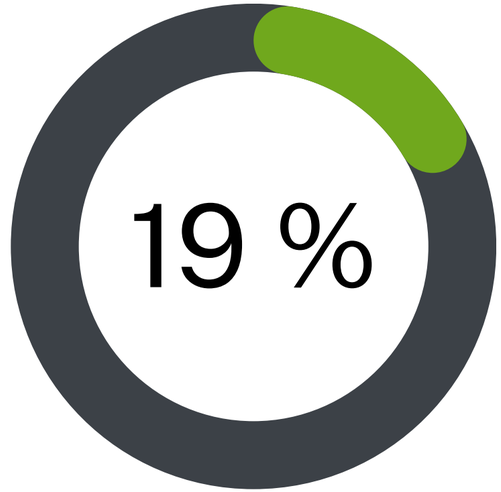
Gaur egun kontextu honetan jartzen digu, hausnarketarako eta sektorearen gainbeherari aurre eginez proiektu berritzaile/eraldatzaile zein agroekologikoen aldeko apostuak indartzea. Krisia larria den honetan nekazaritza zein bertako ekoizpenentzat tokiko politika publikoak ezinbestekoak dira aurre egiteko eta bidea egiten hasteko elikadura burujaberuntz. Planteamendu konplexu eta anitzak izan behar dutela argi dago, sektorea zeharkatzen duten eragilea guztiak barne biltzen dituenak. Hasi lehen sektoreko ekoizle profesional, ez profesional, transformazio, komertzializazio zein herritar edo kontsumitzaileak barne biltzen dituen elkarrizketa zein aliantza proiektu kolaboratiboak sustatzen dituenak.

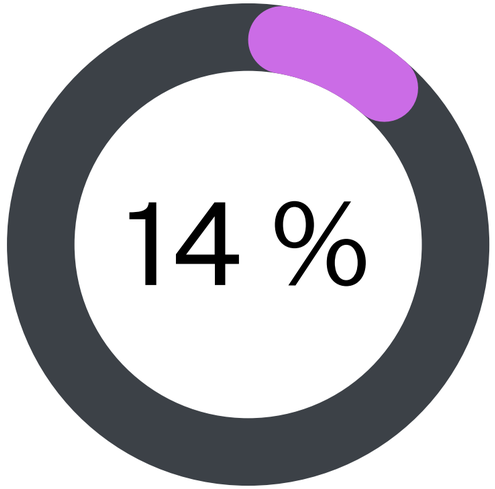
Lehen sektoreko eragileek, ekoizle, nekazari edo abeltzainek hainbat zeregin sozial garrantzitsu betetzen dituztela aipatu dezakegu: kalitatezko elikagaiak sortzearena bata eta ingurugiroa lurra zaintzearena bestea. Gaur egun, hemen kontsumitzen denaren zati bat bakarrik sortzen dugu. Alde horretatik ekoizpena areagotu daitekeela aipatzen da, baserriak bizirik mantenduz, bertako aktibitateari eutsiz, kalitatezko produktuen defentsa eginez, lurrari lotutako produkzio eredu bati lotua, eta baserritarrentzat soldata eta bizi baldintza duinak bermatzeko adinako kostua izango duena.

DATUAK

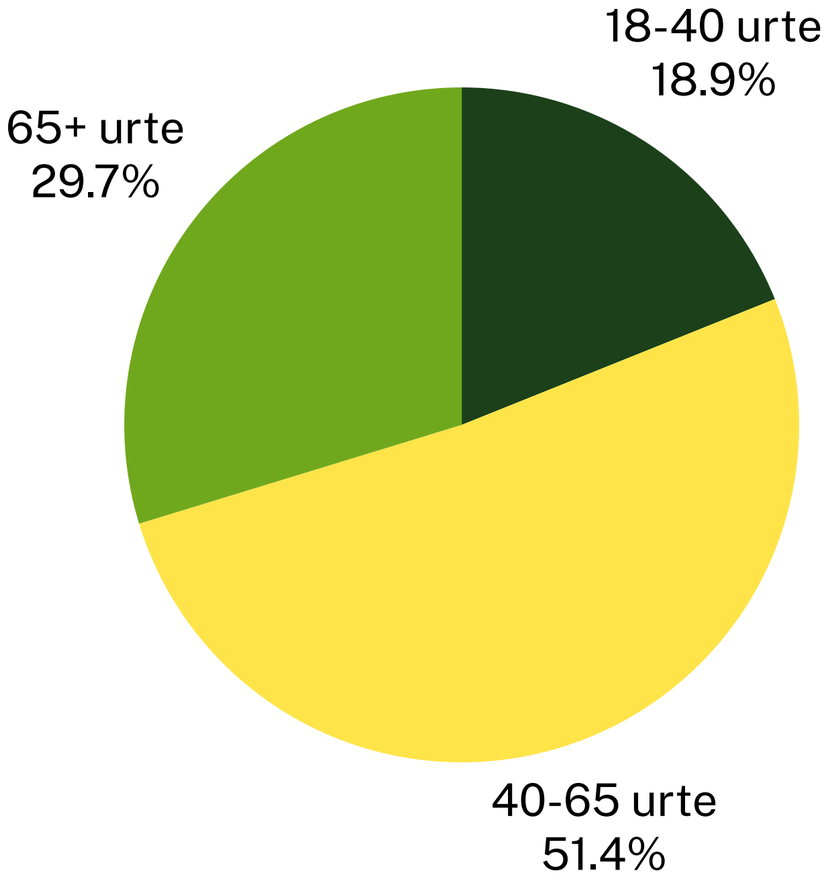
USTIALEKUKO TITULARRAK

- Guztira 37 elkarrizketatu.
- Guztiak ustiategiko Titularrak .
- %19 a 40 urte azpikoak
- %14 a emakumezkoak.

ADIN TARTEA

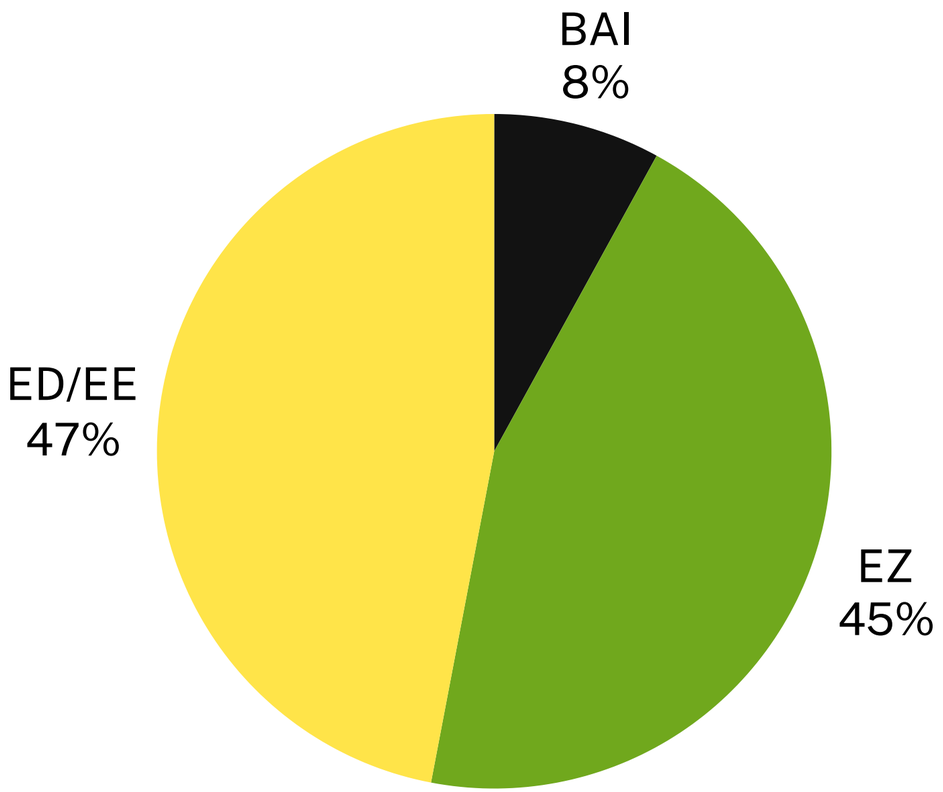

Gazteen portzentaia bajuagoa da sektorean pasatzen den fenomenoaren pareko.

Sektorearen erdia 40-65 urteko tartean kokatzen da. Aldiz, Jubilatzear edo jubilatuta dauden tartea %30 a da.

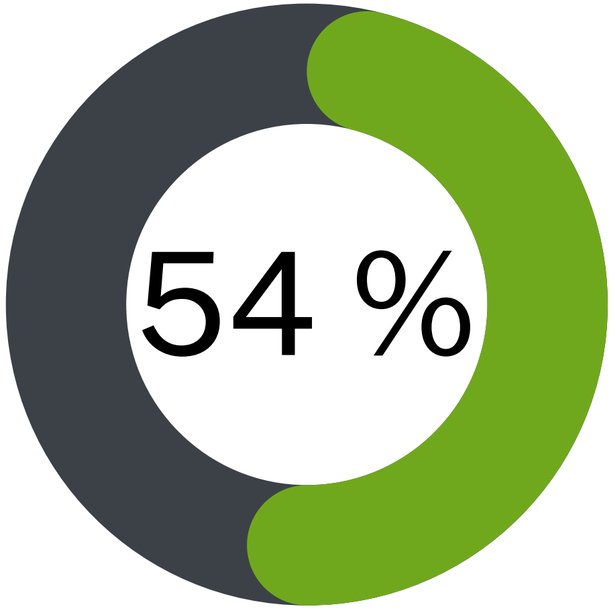
- %19 a 40 urte azpikoak, Nekazari Gazteak
- 65 + %30

OINORDEKOTZA

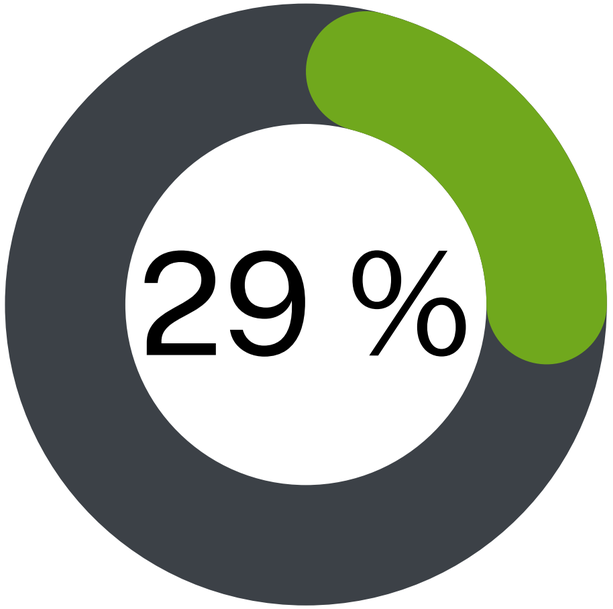

Oinordekotzaren inguruko ERRONKA handia dago lehen sektorean. % 45 ak ez du oinordekotzarik etxaldean. Era profesionalean salmenta bidea egonkortuta izan arren, inbertsioak eginak, lanpostua... etxeko transmisioa ez da bermatzen. ED/EE (Ez Daki, Ez Erantzuna) oraindik aktibitatean martxan daudenak eta oinordekotzarako beste 15 urte inguru faltako litzakeenak izango lirateke. Ondareen (lurrak, baserria) transmisioen gaia delikatua izanik estrategiak lantzearena garrantzitsua da.

Emaitzen %56 a profesionalak dira,%44 a berriz ez profesionalak. Sektorean jardun osoz ari ez direnek lurren kudeaketan zer esana badute, batez ere ganaduzaleak baitira eta 5 ha baino gehiagoko lurren gestioa daramate ustiategietan .

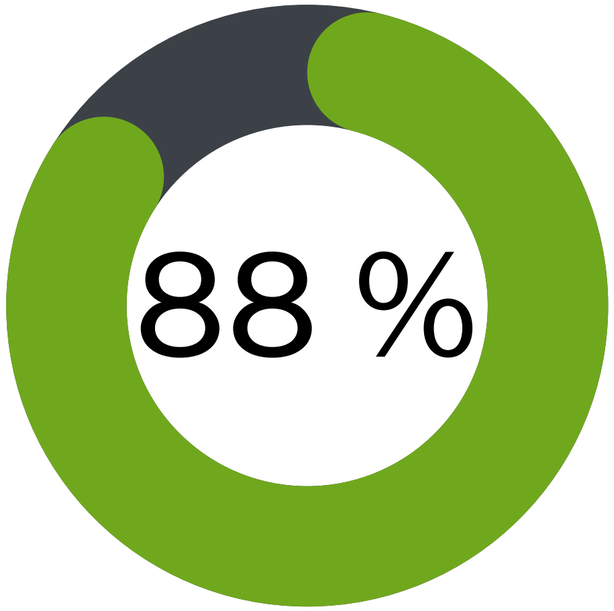
PROFESIONALA

UTA ERDIA

Profesionalak ez direnenen taldetik %29a UTA erdira iristen da. Gainonotzekoak autokontsumoa litzateke.

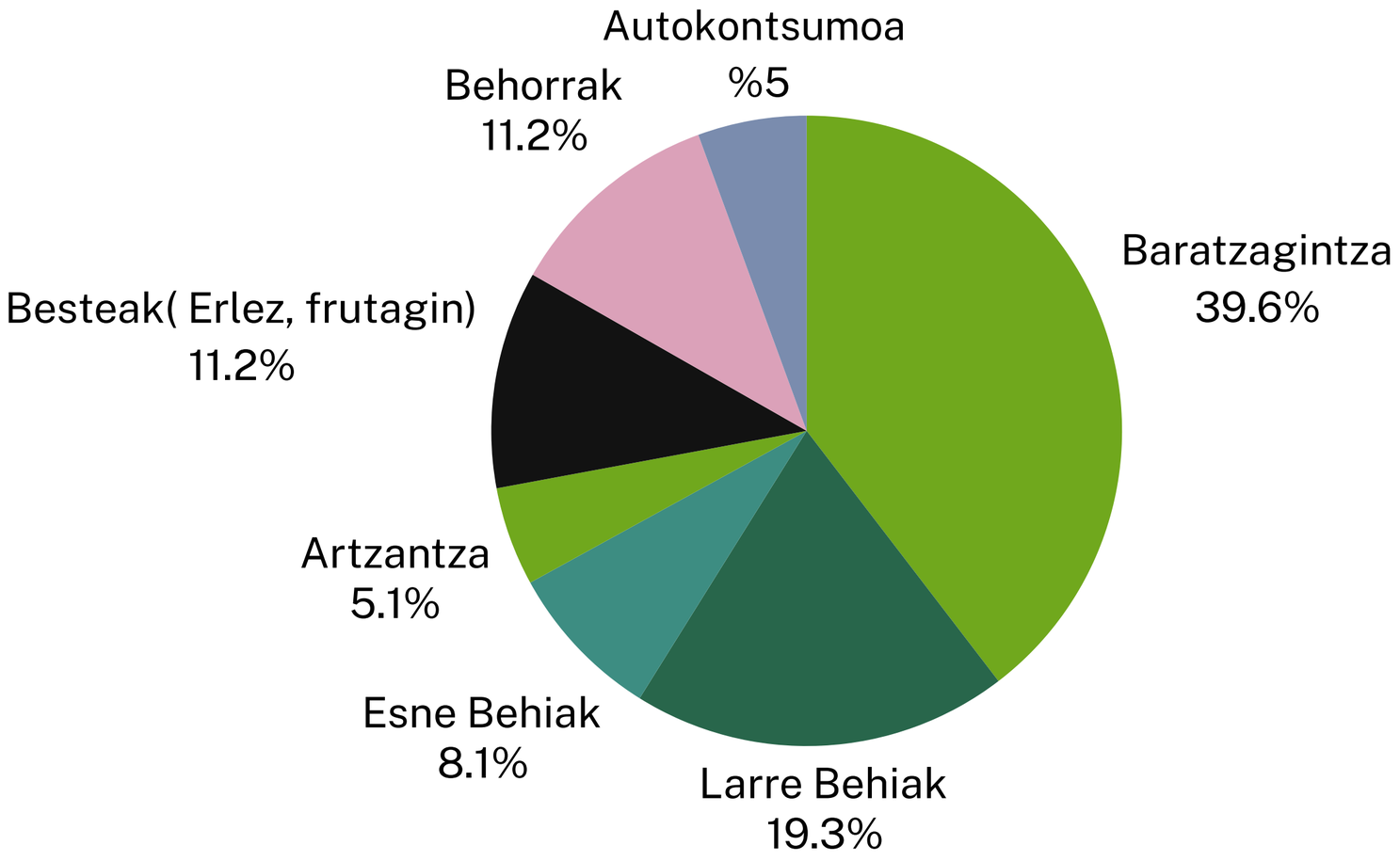
EKOIZPEN EREDUA

KONBENTZIONALA

Ekoizpen konbentzionala da gailentzen dena, bai haragi sektorean edota baratzagintzan; Negutegi hidroponia eta sistema integratuan ari dira gehienak. Trantsizio ekologikoaren bidean ereduaren inguruko hausnarketa bidea irekitzea garrantzitsua da.

AKTIBITATEA

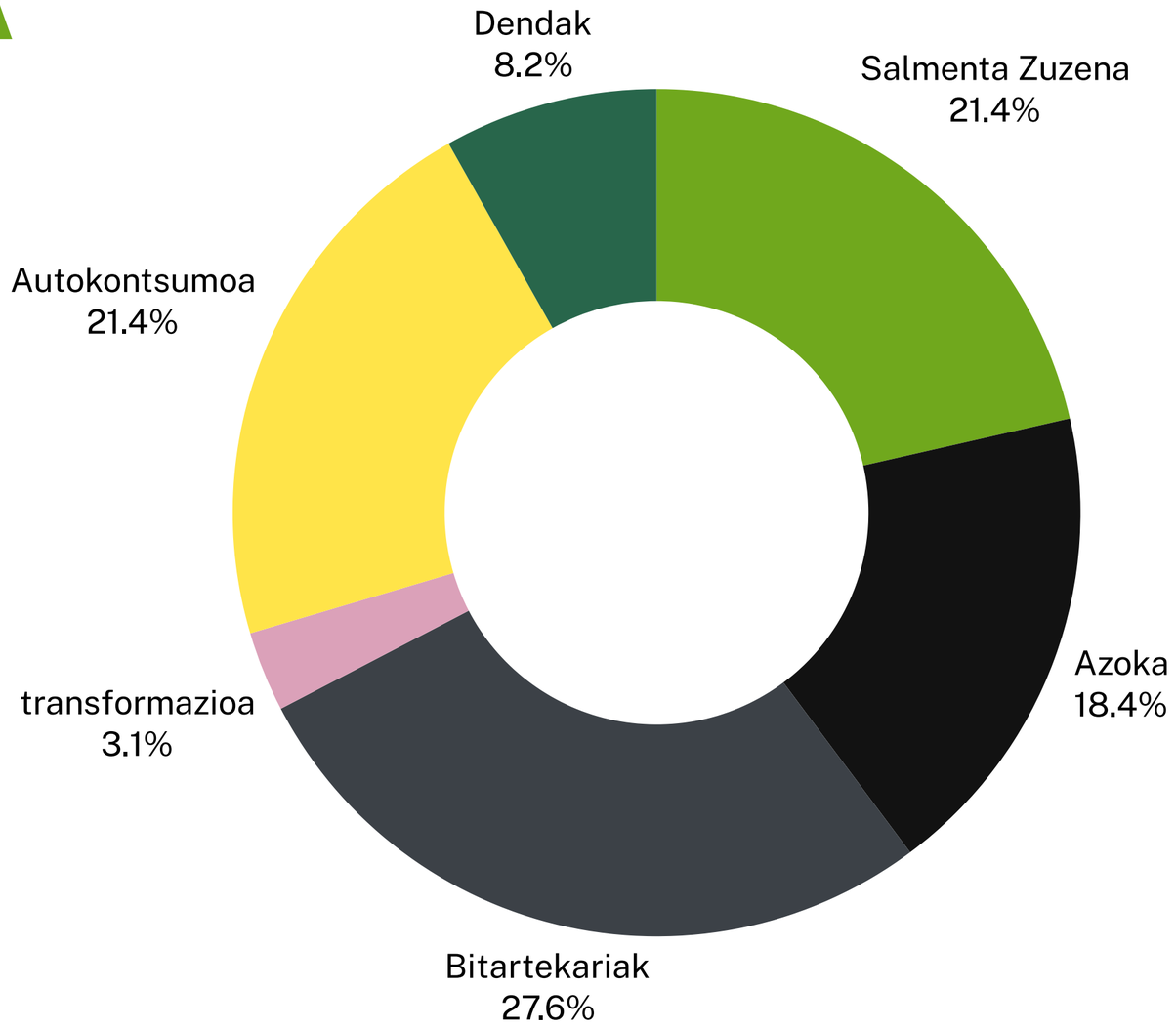

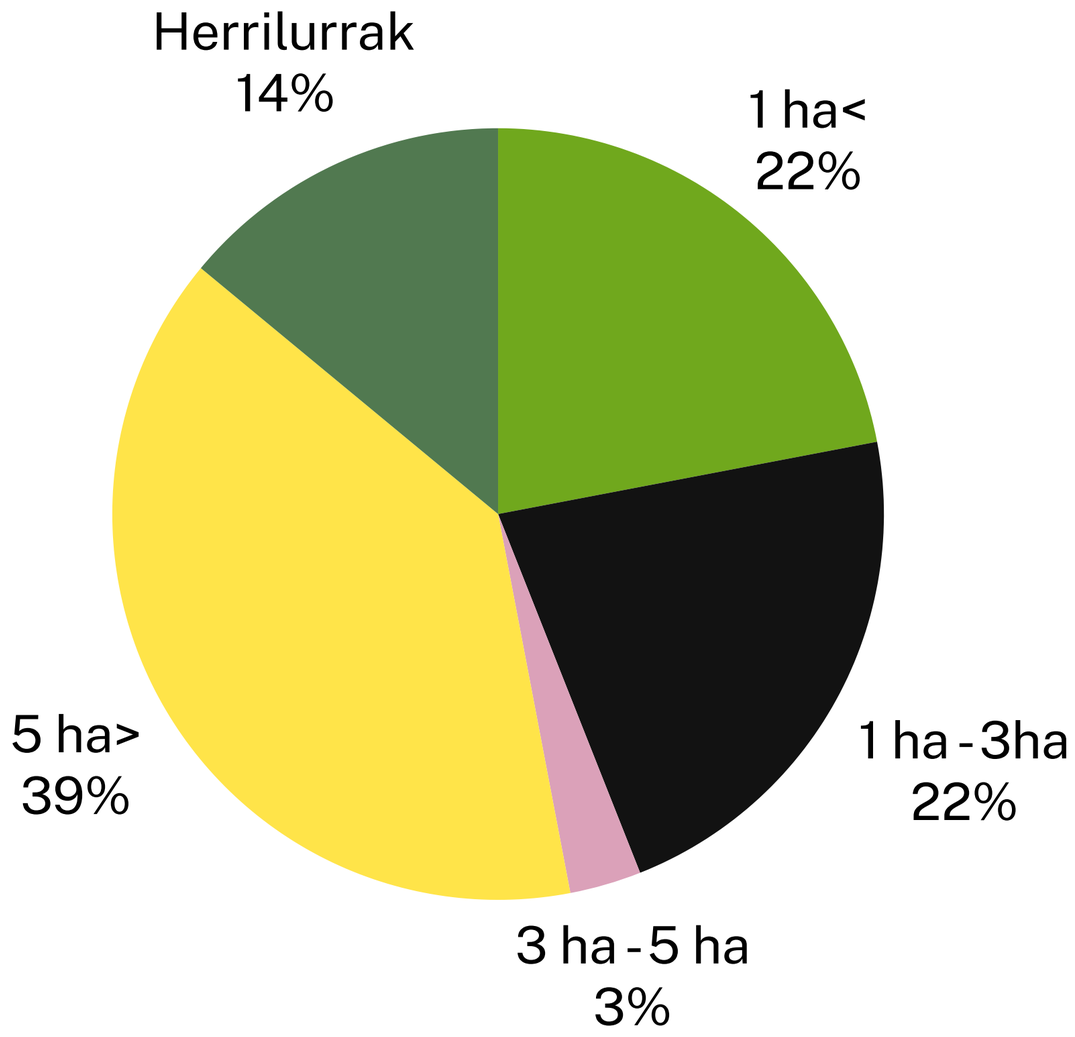
Baratzagintza aktibitatean daudenak, era profesionalean ari dira sistema konbentzionalean.

Abeltzaintzak (esne behi ustiategiak) era profesionalean ari dira. Haragitako behiak %20 a suposatzen du.

KOMERTZIALIZAZIOA

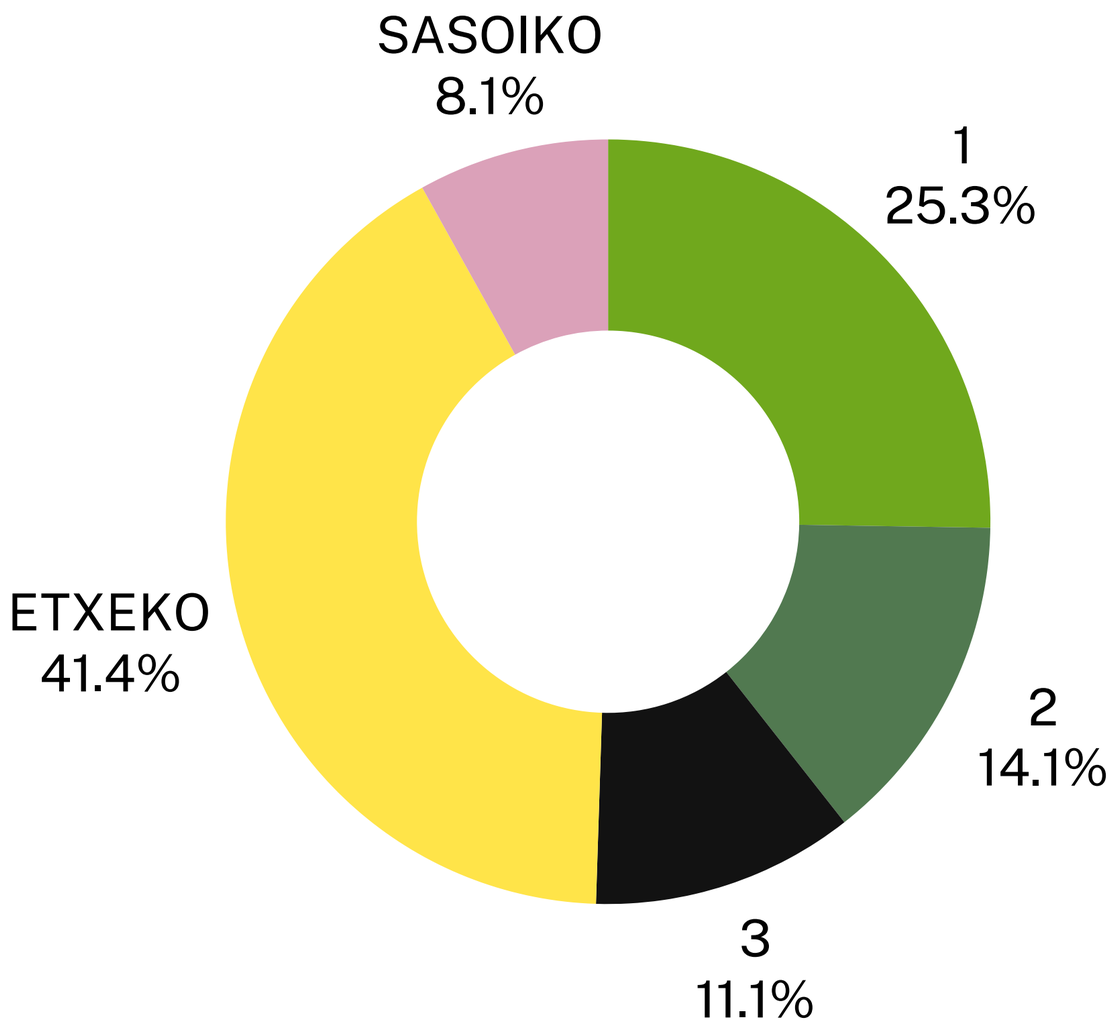
Azoka eta Salmenta zuzena egiten dutenak baratzazainak dira. Autokontsumoa dutenak ustiategi mixtoak dira, aldi berean bitartekariak ere erabiltzen dituzten salmentak bideratzeko.

AZALERAK

Lur azalera kudeaketa handiena egiten dutenak (+>5ha) ez dira profesionalak, hauek haragitarako behiak dituztenak dira. Aldiz 1 ha eta 3 ha bitartekoak baratzazainak.

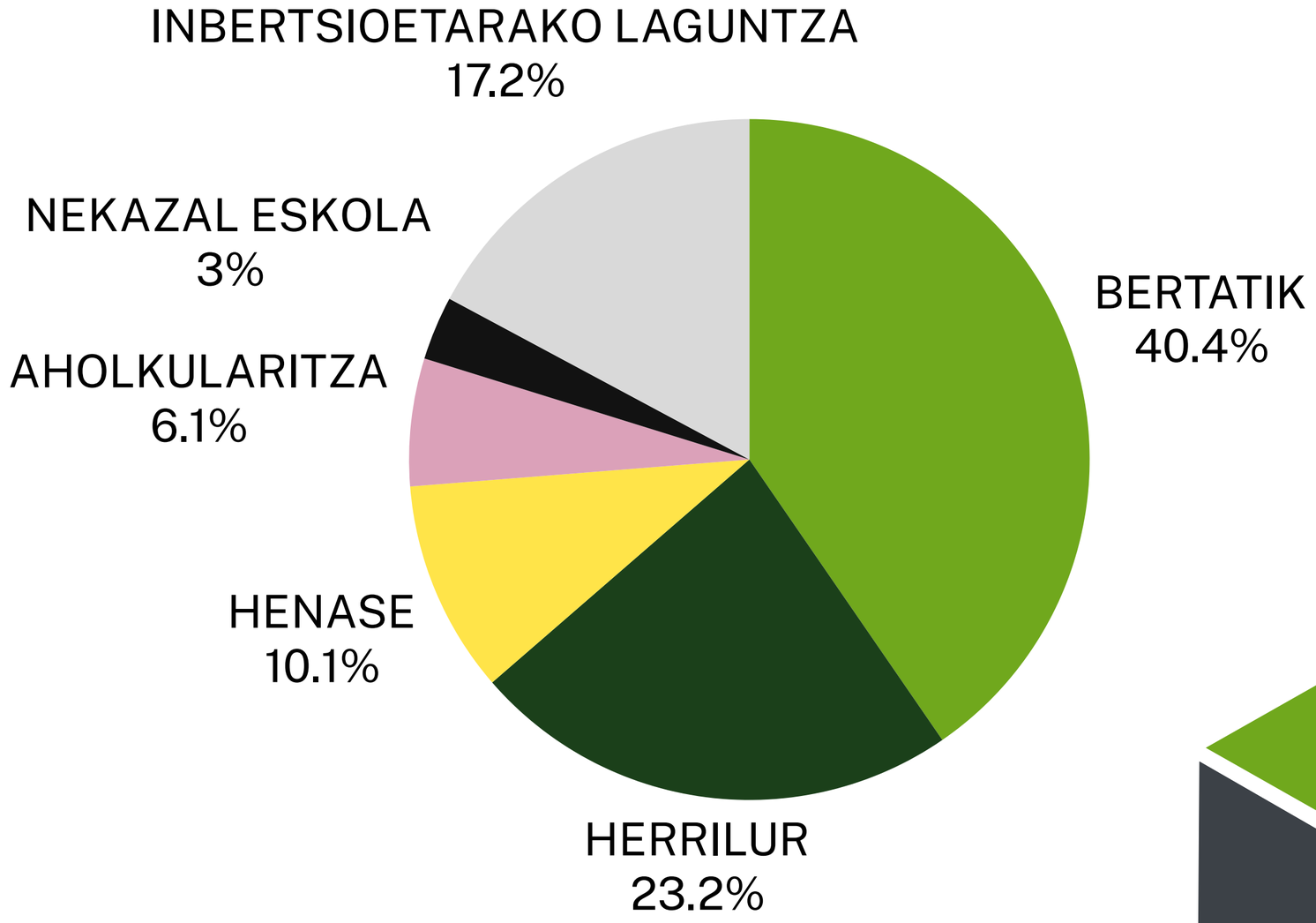
LANGILEAK

Etxeko laguntza izan ohi da ustiategiko titularrarekin batera lanak ateratzeko modua. Aldiz ustiategi profesionaletan uzta sasoia iristean eta lan karga handia denean kontratazioak egin izan dituzte.

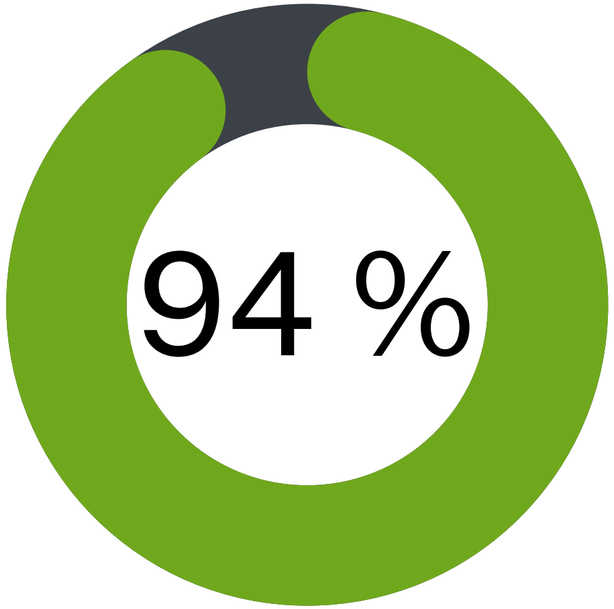
HERNANI BURUJABE

HERNANI BURUJABE

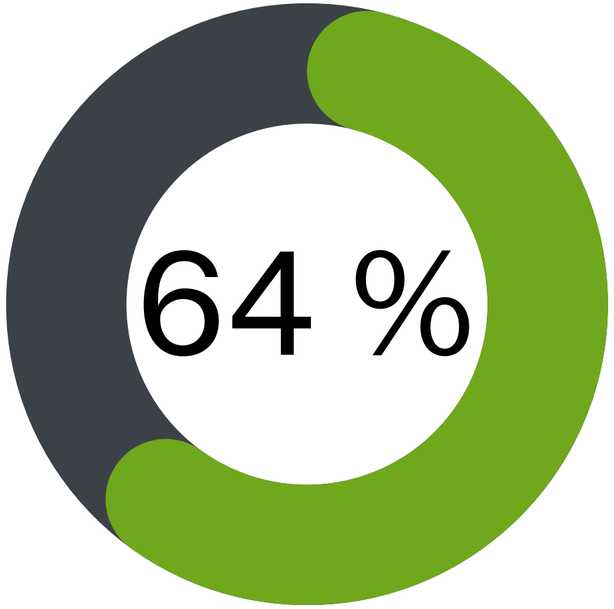

Sektoreari lotutako elkarteren bateko kide dira

ELKARTEREN BATEKO KIDE

Azpiegitura, jarduera lizentzi zein kontratazioak egiteko zailtasunak dira gehienbat.

BESTELAKO BEHARRIK

BESTELAKO BEHARRAK

- “Errepide asfaltatze eta Seinalitika jartzearena errepidean (ganadua dabilela)” ispiluak
- Argiteria Jauregi bailaran
- Proiektu baimenak, obra baimenak tramitatzea
- “Betelan baten problematika”
- “Landare inbasoraren problematika.”
- “Esku lana uzta garaiean kontratatzeko arazoa.”
- UTA osora iristen ez direnen inbisibilizazioa
- ...

PROFILAK

40-65 urte bitarteko pertsona, Baratzagintza ekoizpen eredu konbentzionalean ari dena, inbertsioak amortizatuak eta oinordekotza ez duena. 1-3 ha bitarteko lurren kudeaketa. Komertzializazioa zuzenean egiten duena ,azoka edo denda ttikietara. Uzta sasoiean errefortzua behar izaten dutenak eta zailtasunak dituztenak pertsonak kontratatzeko.

40-65 urte bitarteko pertsona, Haragitako behi aktibitatea, eredu konbentzionalean bitartekarien bidez komerzializatzen duena (harategiak/ salmenta zuzena) oinordekotza izango duen ez daki. 5 ha baino gehiago kudeaketzen ditu. Aktibitatea bestelako jarduera batekin osatzen dute. Etxekoen lana izaten da gehienean belar garaietan.

PROFILAK

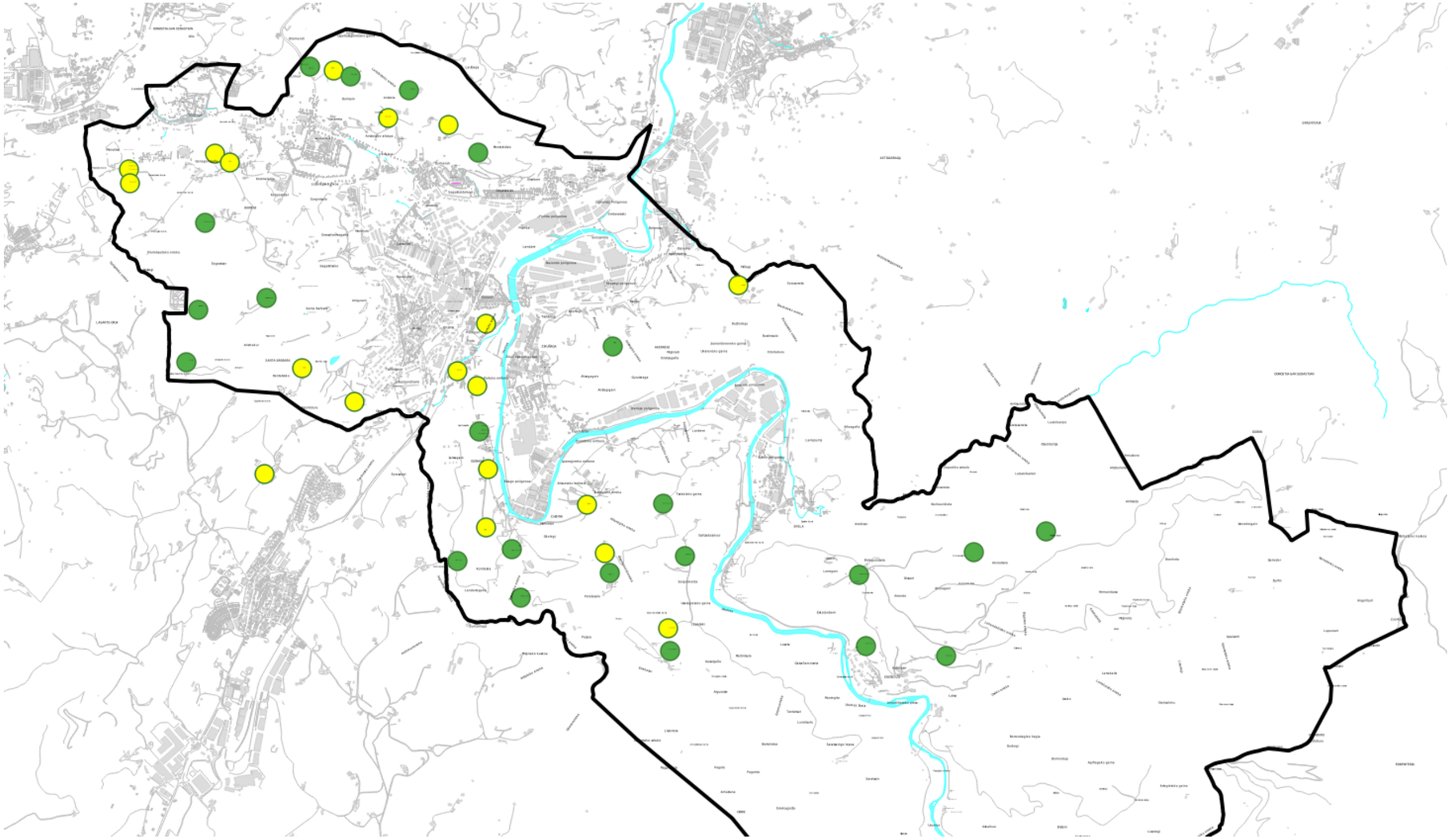
Profesionala, behi ustiategi/artzantzan ari direnak, inbertsio handiko ustiategiak. Beraien produktua zuzenean saltzen dutenak bitartekari bidez edota trasnformatzeko aukera dutenak . Oinordekotza dutenak edota oraindik ez dakitenak izango duten. Azalera handiak kudeatzen dituzte eta HB ren berri dute.

65+ eko pertsonak. Autokontsumorako edo bitartekarien bitartez ganadu salmenta egiten dutenak. Herri onurako lurren kudeaketan ere aritzen direnak. Oinordekotzarik ez dute

EKOIZLE PROF/MIX

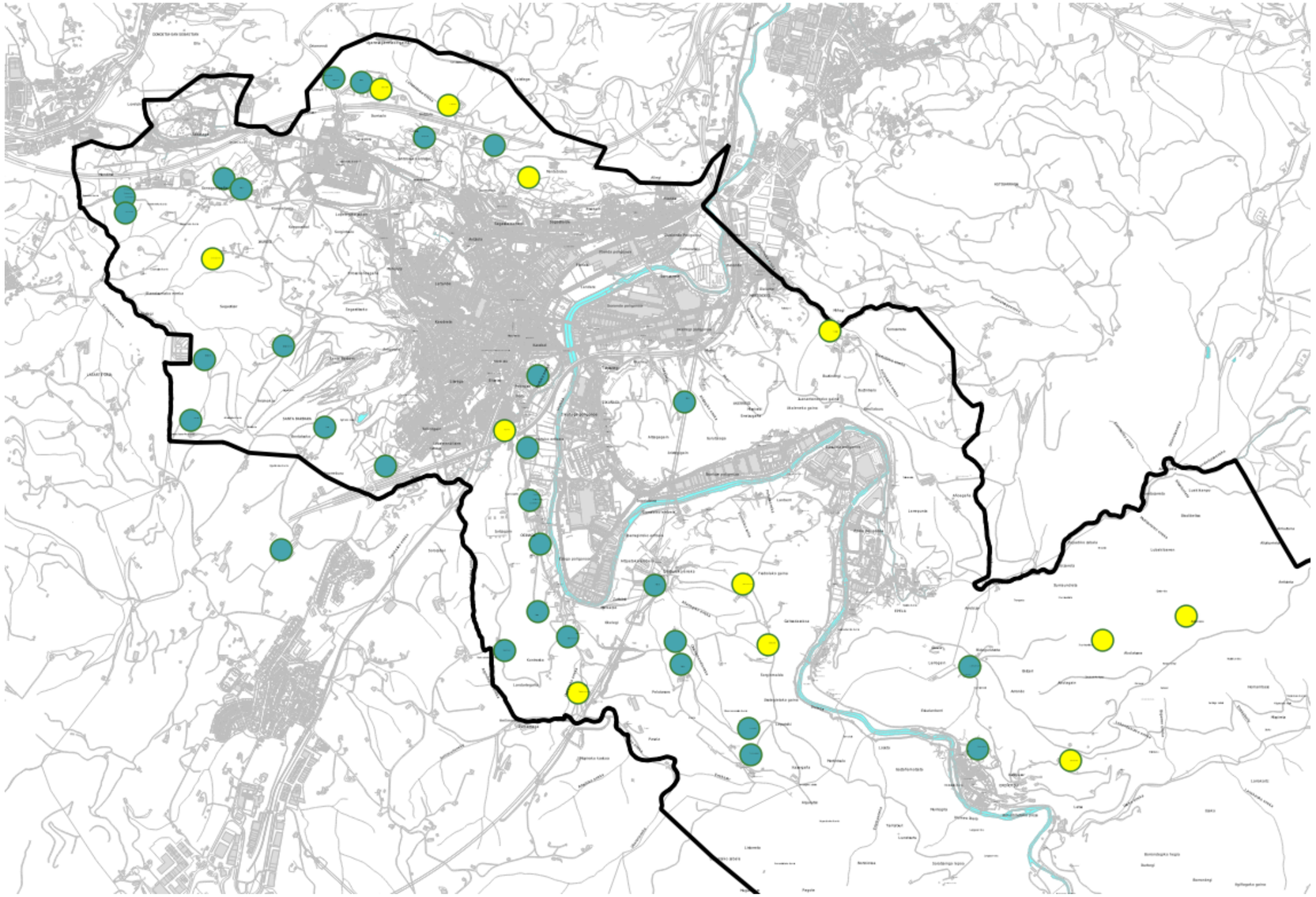
Hernaniko Udala

EKOIZLE /MIX

EKOIZLE /PRO

+65

Hernaniko Udala

EKOIZLE -65

EKOIZLE + 65